

دانشکده پرستاری حضرت زینب (س)

طرح دوره (Course Plan)

نام درس: پرستاری سلامت مادر و نوزاد		نوع درس: نظری ☒ عملی ☐ کارآموزی/کارورزی ☐
تعداد واحد: ۳ واحد نظری (۵۱ ساعت)	کد درس: ۴۰۲۲۶	پیش نیاز یا هم نیاز: داروشناسی، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، فرآیند آموزش به مددجو (فرد، جامعه و خانواده)
رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته پرستاری ورودی مهرماه ۱۴۰۴ (ترم سوم)	مسئول درس: خانم دکتر زهرا مهری	زمان و مکان ارائه: دوشنبه‌ها ساعت ۱۶-۱۴، کلاس شماره ۳ دانشکده پرستاری
استاد: خانم دکتر زهرا مهری (دکتری تخصصی پرستاری، استادیار پرستاری داخلی و جراحی)، ۲۷ درصد (۷ جلسه، ۱۴ ساعت)		ایمیل استاد: zahra.mehri.g@gmail.com

۱. معرفی درس:

این درس بر اساس مفاهیم سلامت مادران و نوزادان، قلمرو فعالیت پرستار در ارتقاء سلامت زنان، مادران و نوزادان که به عنوان یک اولویت در ارائه مراقبت‌های سلامتی اولیه با توجه به راهبردهای سازمان بهداشت جهانی است، اهمیت نقش پرستار در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت زنان، مادران، نوزادان و سازگاری با تغییرات منتج از بلوغ، بارداری، زایمان و یائسگی ارائه می‌شود. این درس به دانشجویان فرصت می‌دهد تا توانایی‌های لازم را برای بررسی سلامت مادر، جنین و نوزاد و به طور کلی خانواده در انتظار فرزند از طریق فرآیند پرستاری کسب نمایند. نظریه‌ها و اصول پرستاری ارائه شده در این درس پایه‌ای برای کاربرد فرآیند پرستاری، تفکر انتقادی، قضاوت بالینی و پژوهش در مراقبت سلامتی از مادران و نوزادان خواهد بود. در این درس توانایی‌های لازم برای بررسی و شناخت مادر و نوزاد در معرض خطر و تشخیص مشکلات بالفعل و بالقوه سلامت آن‌ها، انجام تدابیر پرستاری مبتنی بر شواهد در موقعیت‌های خاص ایجاد خواهد شد.

۲. اهداف کلی درس:

انتقال دانش، نگرش و مهارت‌های لازم به دانشجوی، نسبت به بهبود سلامت مادران و نوزادان با رویکرد جامعه‌محور و خانواده‌محور در راستای تأمین سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی از لقاح تا یائسگی مادر، تقویت سازگاری با این مراحل و همچنین آموزش برای ارتقای سلامت مادر و نوزاد، پذیرش نقش والدی و بررسی عوامل تأثیرگذار مذهبی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و ارزش‌ها بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزند

۳. اهداف جزئی درس:

• آشنایی و شناخت دانشجویان پرستاری نسبت به فیزیولوژی نوزاد طبیعی و مراقبت از نوزاد

- تطابق با زندگی خارج از رحم (تغییرات تنفسی، گردش خون، متابولیسمی، عصبی، گوارشی و سایر اندامها) و ویژگی‌های فیزیکی و فیزیولوژیک نوزاد را توضیح دهد.
- بررسی و مراقبت‌های بلافاصله بعد از تولد در اتاق زایمان شامل: تمیز کردن راه‌های تنفسی، پیشگیری از هیپوترمی، تعیین آپگار، بستن بندناف و تعیین هویت را تشریح کند.
- مراقبت‌های لازم در اتاق نوزادان شامل: بررسی وضعیت جسمی (علائم حیاتی، قد، وزن، دور سر، دور سینه، درجه حرارت، رفلکس‌ها و رفتار نوزاد، معاینه اولیه برای تشخیص نقص‌های مادرزادی)، مراقبت‌های پرستاری شامل: تنظیم درجه حرارت، پیشگیری از عفونت و تست‌های غربالگری، واکسیناسیون، مراقبت از بند ناف، بهداشت عمومی (حمام)، مراقبت از سیستم تناسلی، بررسی وضعیت پوست، تغذیه، دفع ادرار و مدفوع) را انجام دهد.
- آموزش به خانواده برای مراقبت جسمی و عاطفی از نوزاد در منزل شامل: تقویت ارتباط عاطفی مادر و نوزاد و خانواده، استحمام، مراقبت از بند ناف، نحوه بغل کردن، ایمنی، بازنگهداشتن راه‌های تنفسی، درجه حرارت بدن و محیط، دستگاه تناسلی، دفع، پوست و مشکلات مربوطه، خواب و بیداری، گریه، وزن‌گیری و واکسیناسیون را به انجام رساند.
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۶۴ آمادگی برای ارتقای نقش والدی، ۷۵ آمادگی برای ارتقای تطابق خانواده، ۲۸۲ خطر هیپوترمی نوزادی، ۲۵۳ خطر هیپوترمی، ۱۲۶ کمبود دانش، ۴ خطر عفونت، ۲۰۶ خطر خونریزی (بند ناف)

• آشنایی و شناخت دانشجویان پرستاری نسبت به شیر مادر و شیردهی به نوزاد

- آناتومی و فیزیولوژی پستان را توضیح دهد.
- فیزیولوژی ترشح شیر را بداند.
- مشخصات شیر مادر، مزایا و اثرات جسمی و روانی تغذیه با شیر مادر در مادر و نوزاد را بیان کند.
- مراقبت‌های پرستاری بر اساس تشخیص‌های پرستاری و آموزش‌های لازم برای تغذیه نوزاد (آماده‌سازی پستان‌ها برای شیردهی، شروع شیردهی، روش‌ها و وضعیت شیردهی) را تشریح کند.
- موارد منع مصرف شیر مادر را بیان نماید.
- مشکلات شیردهی را بشناسد.
- تغذیه مصنوعی و آموزش‌های لازم را شرح دهد.
- نظر اسلام نسبت به تغذیه با شیر مادر را توضیح دهد.
- تشخیص‌های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۲۱۶ تولید ناکافی شیر پستان، ۱۰۴ تغذیه پستانی غیر مؤثر، ۱۰۵ تغذیه پستانی منقطع، ۱۰۶ آمادگی برای ارتقای تغذیه پستانی، ۳۲۱ خطر آسیب ترکیبی هاله و نوک پستان

• آشنایی و شناخت دانشجویان پرستاری نسبت به لقاح و رشد و تکامل جنینی

- بلوغ تخمک و اسپرم، انتقال تخمک و اسپرم به لوله‌های رحمی، لقاح، تشکیل و تقسیم تخم، لانه‌گزینی تخم، رشد و تکامل جنین در دوره‌های رویانی و جنینی و مشخصات هر دوره را تشریح نماید.
- تکوین و تکامل جفت، بند ناف، مایع آمنیوتیک (منبع، خصوصیات و اعمال آن) و پرده‌های جنینی (منشأ، طرز تشکیل و کارکرد هر کدام) را بیان کند.

• **آشنایی و شناخت دانشجویان پرستاری نسبت به روش های پیشگیری از بارداری**

- تاریخچه تنظیم خانواده در ایران و جهان را شرح دهد.
- تعریف تنظیم خانواده و اهمیت آن را بیان نماید.
- نظر اسلام نسبت به تولید مثل و روش های تأیید شده پیشگیری از بارداری در اسلام را بداند.
- نقش پرستار در تنظیم خانواده را توضیح دهد.
- انواع روش های پیشگیری از بارداری را بشناسد.
- روش های پیشگیری از بارداری طبیعی (روش منقطع و روش های دوره ای)، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض هر یک از روش ها و آموزش های لازم را توضیح دهد.
- روش های پیشگیری از بارداری مصنوعی (روش های موقت هورمون های خوراکی، تزریقی و کپسول های کاشتنی، آی یو دی (IUD)، روش های سدکننده مثل کاندوم مردانه و زنانه، دیافراگم، کلاهک اسپرم کش ها (ژل، کرم، شیاف، کف)، روش های پیشگیری مصنوعی دائمی شامل بستن لوله های رحمی در زن و عقیم سازی در مردان یا وازکتومی و استفاده از روش های نوین، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض هر یک از روش های پیشگیری از بارداری و آموزش های لازم را تشریح نماید.
- روش های پیشگیری از بارداری اضطراری، میزان اثربخشی، مکانیسم اثر، عوارض و آموزش های لازم را بیان کند.
- تشخیص های پرستاری مرتبط: ۱۲۶ کمبود دانش، ۸۳ تعارض در تصمیم گیری، ۲۴۳ آمادگی برای ارتقای تصمیم گیری، ۲۴۲ ضعف در تصمیم گیری آزادانه

۴. روش آموزش:

ترکیبی:

- حضوری *

* در صورت بروز شرایط یا مسائل پیش‌بینی نشده، برخی از جلسات حضوری به صورت مجازی (آنلاین) برگزار خواهند شد.

الف- دروس نظری: (رویکرد مجازی)

- ☐ کلاس وارونه (Flipped Classroom)
- ☐ تدریس مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- ☐ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- ☐ تدریس مبتنی بر سناریوی متنی

ب- دروس نظری: (رویکرد حضوری)

- ☒ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- ☐ بحث در گروه‌های کوچک
- ☐ ایفای نقش
- ☐ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- ☐ یادگیری مبتنی بر بازی
- ☐ کلاس وارونه (Flipped Classroom)

ج- دروس عملی:

- ☐ نمایش فیلم
- ☐ شبیه‌سازی
- ☐ ایفای نقش، نمایش
- ☐ پراتیک

د- کارآموزی / کارورزی:

- ☐ Bedside Teaching and Learning
- ☐ Clinical Supervision
- ☐ Case Presentation
- ☐ Role Modeling
- ☐ Ward Rounds
- ☐ Portfolio and Logbook

۵. ابزار کمک آموزشی:

- ابزارهای نرم افزاری و محتوایی:
اسلایدهای آموزشی، تصاویر آموزشی
- ابزارهای سخت افزاری و تجهیزاتی:
رایانه یا لپ تاپ، تخته وایت برد، دیتا پروژکتور

۶. روش ارزیابی فراگیر:

الف- ارزیابی تکوینی:

- حضور به موقع و منظم در کلاس
- رعایت اصول اخلاقی و شئون حرفه‌ای
- مشارکت فعال در پرسش و پاسخ کلاسی

ب- ارزیابی نهایی:

- ارزیابی بخش نظری:
 - ☐ آزمون شفاهی ☐ آزمون صحیح غلط ☐ جور کردنی ☒ آزمون چند گزینه‌ای
 - ☐ آزمون تشریحی ☐ آزمون کوتاه پاسخ
- ارزیابی عملکردی:
 - ☐ آزمون ایستگاهی ☐ آزمون آسکی ☐ آزمون هدفمند ساختاریافته بالینی گروهی
- ارزیابی کارآموزی و کارورزی:
 - ☐ لاگ بوک، کارپوشه ☐ ارزیابی مشاهده‌ای (چک لیست و Rating Scale)
 - ☐ ارزیابی ۳۶۰ درجه ☐ Mini-Cex ☐ DOPS

۷. وظایف فراگیر:

- حضور فراگیر در تمامی جلسات درس الزامی است و عدم حضور در هر یک از جلسات، غیبت محسوب می‌شود. جلسات غیبت موجه در هر درس نظری از ۴/۱۷ نباید تجاوز کند، که معادل آن در درس حاضر ۳/۱۳ می‌باشد. غیبت تا سقف مشخص شده در صورتی مجاز خواهد بود که با ارائه مدارک معتبر و تشخیص مدرس، موجه شناخته شود. در صورت غیبت موجه بیش از میزان تعیین شده، درس حذف می‌گردد. در صورت غیرموجه بودن غیبت، نمره درس صفر محسوب می‌شود و فراگیر موظف به اخذ و تکرار کامل درس می‌باشد.
- در صورت عدم گذراندن پیش‌نیاز درس، انتخاب درس بلا اثر و درس حذف خواهد شد.
- در زمان حضور در کلاس رعایت پوشش آموزشی الزامی است.
- ضبط صوتی و یا تصویری کلاس درس ممنوع می‌باشد.
- در موقعیت‌های یادگیری ایجاد شده در کلاس‌ها، مشارکت فعال و با آمادگی و مطالعه قبلی داشته باشد.
- تکالیف تعیین شده را در موعد مقرر انجام دهد.
- اصطلاحات انگلیسی مربوط به هر بخش را از کتب مرجع فرا گیرد.
- هر هفته حداقل ۲ ساعت به مطالعه و مرور منابع معرفی شده درس اختصاص دهد.
- جهت برگزاری آزمون‌های تکوینی، آمادگی همیشگی ضروری است.
- حضور در آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم دوره طبق تقویم آموزشی دانشکده، الزامی است.
- کسب حداقل نمره کل ۱۰/۲۰ جهت گذراندن دوره نظری الزامی است.
- برای کسب دانش و ارتقاء انگیزه تحصیلی (پیش‌خوانی، مرجع‌خوانی، برنامه‌ریزی، خودارزیابی، هدف‌گزینی، ادغام‌گری دانسته‌ها، یادداشت‌برداری و گوش دادن فعال) تلاش نماید.
- رعایت نظم (حضور مستمر در کلاس، ورود و خروج به‌موقع و منظم، عدم اتلاف زمان کلاس، رعایت زمان و سرعت عمل در فعالیت‌های کلاسی، رعایت سکوت، بی‌صدا نمودن تلفن همراه در کلاس و عدم مشغولیت با تلفن همراه در کلاس مانند مکالمه یا بازدید پیام‌ها) الزامی است.
- ادب و احترام (گفتمان مؤدبانه، رعایت حق تقدم برای صحبت، عدم مصرف مواد غذایی در کلاس، پرهیز از مشاجره و الفاظ نامناسب) را رعایت نماید.
- رعایت صداقت (پرهیز از تقلب در امتحانات، صداقت در تکمیل و ارائه تکالیف، پرهیز از جعل تکالیف و صداقت در گفتار) ضروری است.
- رعایت وظیفه‌شناسی (بر عهده گرفتن بخش عمده مسئولیت یادگیری، انجام صحیح و پاسخ‌گو بودن برای امور محوله) الزامی است.
- نقش حمایت‌گری (کمک به همتایان برای یادگیری و یا انجام امور محوله) داشته باشد.

۸. تکالیف فراگیر:

تکالیف برای این بخش از واحد منظور نشده است.

۹. شیوه نمره‌دهی فعالیت‌های مورد انتظار:

۵/۴۷ نمره از ۲۰ نمره: خانم دکتر زهرا مهری

زمان امتحان پایان‌ترم بر اساس تاریخ مصوب دانشکده: یکشنبه ۱۴۰۵/۱۰/۲۷ ساعت ۱۱-۱۰ صبح

ردیف	موارد نمره‌دهی	نوع ارزشیابی	نمره
۱	حضور به‌موقع و منظم در کلاس	تکوینی (سازنده)	۰/۱۱ نمره
۲	رعایت اصول اخلاقی و شئون حرفه‌ای	تکوینی (سازنده)	۰/۱۱ نمره
۳	آزمون پایان‌ترم (جلسات ۱ تا ۷)	تکوینی (پایانی)	۵/۲۵ نمره
	نمره کل		۵/۴۷ نمره

۹/۸۰ نمره از ۲۰ نمره: خانم دکتر مرضیه حسینی

۴/۲۳ نمره از ۲۰ نمره: خانم دکتر سهیلا زابلی‌پور

۱۰. منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- محتوای ارائه‌شده در کلاس درس

الف) کتب:

ضیغمی کاشانی، ربابه. دشتی، الهه. بختیاری، محمود. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان. انتشارات جامعه‌نگر (صفحات این کتاب، به‌صورت دقیق در صفحه پایانی، معرفی شده است).

ب) منابع الکترونیکی:

- محتواهای بارگذاری‌شده در سامانه‌های یادگیری الکترونیکی (مانند سما لایو)
- پلتفرم برگزاری کلاس آنلاین (سما لایو، اسکای روم)

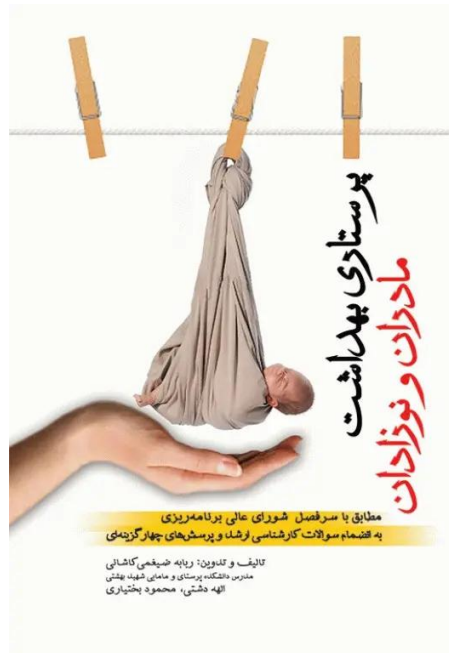
ج) مقالات پژوهشی:

- مقالات حوزه مهارت‌های پرستاری در پنج سال اخیر

د) سایت‌های علمی پرستاری

ه) سایر منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

- برنامه و راهنمایی ایمن سازی. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت سلامت
- Leifer, Gloria. Introduction to Maternity and Pediatric Nursing: Elsevier.
- Lowdermilk, Deitra., Cashion, Mary Catherine., Perry, Shannon., Alden, Kathryn., Olshansky, Ellen. Maternity and Women's Health Care-e-book: Elsevier Health Sciences.
- Murray, Sharon Smith., McKinney, Emily Slone., Holub, Karen Shaw., Jones, Renee. Foundations of maternal-newborn and women's health nursing: Elsevier.

۱۱. جدول زمان بندی درس در نیم سال تحصیلی اول سال ۱۴۰۶-۱۴۰۵

شماره جلسه	عنوان جلسه	تاریخ برگزاری	مدرس	رویکرد آموزشی	نحوه ارائه	روش یادگیری (فعالیت ها و تکالیف فراگیر)
اول	<ul style="list-style-type: none"> معرفی طرح دوره تغذیه نوزاد 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
دوم	<ul style="list-style-type: none"> مراقبت پرستاری از نوزاد 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
سوم	<ul style="list-style-type: none"> مراقبت پرستاری از نوزاد 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
چهارم	<ul style="list-style-type: none"> لقاح، رشد و تکامل جنینی 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
پنجم	<ul style="list-style-type: none"> لقاح، رشد و تکامل جنینی 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
ششم	<ul style="list-style-type: none"> بهداشت و تنظیم خانواده 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها
هفتم	<ul style="list-style-type: none"> بهداشت و تنظیم خانواده 	مطابق با تقویم نیمسال	دکتر زهرا مهری	حضور	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، مباحثه گروهی)	یادگیری مشارکتی، شرکت در پرسش و پاسخ، مرور مباحث، سنجش آموخته ها

منابع درس پرستاری سلامت مادر و نوزاد (آزمون پایان ترم، به ترتیب):

کتاب پرستاری بهداشت مادران و نوزادان ضیغمی کاشانی و دشتی و بختیاری، نوبت و سال چاپ پنجم، ۱۳۹۶، نشر جامعه‌نگر ممکن است در چاپ‌های دیگر کتاب، فصول و صفحات متفاوت باشند. بر اساس مشخصات کتاب ذکر شده در نظر داشته باشید.

- **جلسه اول: تغذیه نوزاد**
فصل ۱۲ (نوزاد طبیعی): صفحات ۲۰۷-۲۲۷
- **جلسه دوم و سوم: مراقبت پرستاری از نوزاد:**
فصل ۱۳ (تغذیه نوزاد): صفحات ۲۲۹-۲۴۴
- **جلسه چهارم و پنجم: لقاح، رشد و تکامل جنینی:**
فصل ۳ (لقاح، رشد و تکامل جنینی): صفحات ۵۵-۷۰
- **جلسه ششم و هفتم: بهداشت و تنظیم خانواده:**
فصل ۱۴ (تنظیم خانواده): صفحات ۲۴۵-۲۷۲